मलास्तुरङ्गर्तुनगाश्विनः । नवाष्टनवनेत्राणि पावकैकय-
माग्नयः । गजाग्निसागरगुणा उत्क्रमज्यार्द्धपिण्डकाः"

ज्याघातवारण न० ज्याया आघातं वारयत्यनेन वारि-
करणे ल्यु । गोधायां ज्याघातवारणार्थे धान्विनां
हस्तनिबद्धे चर्म्मभेदे अमरः । [त्रि०मेदि०]

ज्यानि स्त्री ज्या-नि । १वयोहानौ २तटिन्याम् ३जीर्णे

ज्यायस् त्रि० अतिशयेन प्रशस्यो वृद्धो वा प्रशस्य+वृद्ध+वा
ईयसुन् ज्यादेशः ईयसुनि आदेरात्वम् । १अतिवृद्धे
२जीर्णे ३प्रशस्ते च । "ज्यायान् पृथिव्या ज्यायानन्त-
रीक्षाज्ज्यायानेभ्यो लोकेभ्यः" छा०उ० । स्त्रियां ङीप् ।
"ज्यायसी चेत् कर्म्मणस्ते मता बुद्धिर्जनार्द्दन !" गीता

ज्यु गतौ भ्वा० आत्म० सक० अनिट् । ज्यवते अज्योष्ट
जुज्युवे । [अज्युतत् अज्योतीत् । जुज्योत ।

ज्युत दीप्तौ भ्वा० पर० सक० सेट् । ज्योतति इरित् ।

ज्युत दीप्तौ भ्वा०आत्म० अक०सेट् । ज्योतते अज्योतिष्ट ।
जुज्युते । ऋदित् । अजुज्योतत् त । ज्योतिः ।

ज्येष्ठ त्रि०अतिशयेन वृद्धः प्रशस्यो वा वृद्ध+प्रशस्य+वा इष्ठन्
ज्यादेशः ।१अतिवृद्धे २प्रशस्ये ३अग्रजे भ्रातरि ४अग्रज-
भगिन्यां स्त्री ।५अश्विन्यादिनक्षत्रेषु अष्टादशे नक्षत्रे स्त्री
तद्रूपादि अश्लेषाशब्दे ४९७ पृ० दृश्यम् । ज्येष्ठानक्षत्र-
युक्ता पौर्णमासी अण् ज्यैष्ठी सास्मिन् मासे पुनरण्
संज्ञात्वात् ह्रस्वः । ६ज्येष्ठ ज्यैष्ठमासे मेदि० । गौरा०
ङीप् । ७गृहगोधिकायां स्त्री शब्दरत्ना० ।
तस्याः दिग्भेदे रुतफलं ति० त० उक्तं यथा
"वित्तं ब्रह्मणि कार्यसिद्धिरतुला शक्रे हुताशे
भयं याम्यामग्निभयं सुरद्विषि कलिर्लाभः समुद्रालये ।
वायव्यां वरवस्त्रगन्धसलिलं दिव्याङ्गना चोत्तरे ऐशान्यां
मरणं ध्रुवं निगदितं दिग्लक्षणं खञ्जने । ज्येष्ठीरुते
क्षुतेऽप्येवमूचुः केचिच्च कोविदाः" अधिकं गृहगोधिकाशब्दे
२६५७पृ०दृश्यम् । ८मध्यमाङ्गुलौ स्त्री हेमच० ।९गङ्गायां
स्त्री राजनि०तस्याः पार्वत्याः प्रथमं हिमालयाज्जातत्वात्
तथात्वम् । ०परिणीते भर्त्तुरधिकस्नेहभाजने नायि-
काभेदे रतिमञ्जरी । लक्ष्म्याः प्रथमोत्पन्नायां ज्येष्ठभ-
गिन्याम् ११अलक्ष्मीदेव्यां स्त्री । तदुत्पत्त्यादिकथा पद्मपु०
उत्त०ख०उक्ता यथा "मां प्रणम्य पुनर्देवा ममन्थुः क्षीर-
सागरम् । तस्मिन् प्रमथ्यमाने तु मया देवैश्च भाविनि । ।
ज्येष्ठा देवी समुत्पन्ना रक्तस्रग्वाससावृता । उत्पन्ना सा-
ऽब्रवीद्देवान् किं कर्त्तव्यं मयेति वै । तामब्रुवंस्तदा
देवीं सर्वे देवगणा भृशम् । येषां गृहान्तरे नित्यं
कलहं संप्रवर्त्तते । तत्ते स्थानं प्रयच्छामो वासस्तत्र
शुभानने ! । यस्य गेहं कपालास्थिभस्मकेशादिचिह्नितम् ।
भाषन्ते परुषं नित्यं वसन्त्यनृतवादिनः । सन्ध्याकाले
च ये पापाः स्वपन्ति मलचेतसः । तेषां वेश्मनि
संतिष्ठ दुःखदारिद्र्यदायिनी । कपालकेशभस्मास्थि
तुषाङ्गाराणि यत्र तु । तत्र ते वसतिस्थानं भविष्यति न
संशयः । अकृत्वा पादयोः शौचं यस्त्वाचामति दुर्मतिः ।
तं भजस्व सदा देवि ! कलुषेणावृता भृशम् । तृणाङ्गार
कपालाश्मवालुकायसचर्मभिः । दन्तधावनकर्त्तारो
भविष्यन्ति नराधमाः । रमस्व मलिना देवि ! तेषां
वेश्मसु नित्यशः । तिलपिष्टञ्च नक्तञ्च कालिङ्गशिग्रु
गृञ्जनम् । छत्राकं विड्वराहञ्च बिल्वकोषातकीफलम् ।
अलाबुं श्रीफलं ये वै खादयन्ति नराधमाः । तेषां गृहे
तव स्थानं देवि ! दारिद्र्यदे ! सदा । इत्यादिश्य सुराः
सर्वे ते ज्येष्ठां कलिवल्लभाम् । पुनश्च मन्थनं चक्रुः
क्षीराब्धिं सुसमाहिताः" । १२नादजातायां ब्रह्मप्रकृति-
भूतायां देव्यां स्त्री "रौद्री बिन्दोस्ततो नादाज्ज्येष्ठा
बीजादजायत । वामा, ताभ्यः समुत्पन्ना रुद्रब्रह्मरमा-
धिपाः" शा० ति० । १३परमेश्वरे पु० । "ईशानः प्राणदः
प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः" विष्णुस० । १४प्राणे
"प्राणो वा ज्येष्ठश्च श्रेष्ठश्च" छा० उ० । काशीस्थे
१५ गौरीभेदे स्त्री ज्येष्ठस्थानशब्दे विवृतिः ।

ज्येष्ठतात पु० तातस्य ज्येष्ठः राज० पूर्वनि० । पितुरग्रजे
भ्रातरि (जेटा) । [राजनि० ।

ज्येष्ठबला स्त्री ज्येष्ठं बलं यस्याः । सहदेव्यां लतायां

ज्येष्ठवर्ण पु० वर्णानां ज्येष्ठः राजद० पूर्वनि० कर्म० वा ।
ब्राह्मणे तस्य सर्ववर्णश्रेष्ठत्वात् तथात्वं । २श्रेष्ठे
वर्णे च । [स्थानशब्दे विवृतिः ।

ज्येष्ठवापी स्त्री काशीस्थज्येष्ठस्थानस्थे वापीभेदे ज्येष्ठ-

ज्येष्ठश्वश्रू स्त्री ज्येष्ठा मान्या श्वश्रूरिव संज्ञात्वात् पुंव-
द्भावः । पत्न्याः ज्येष्ठभगिन्यां (बड़शाली) हेमच० ।

ज्येष्ठसामन् न० नित्यकर्म० । सामभेदे । तच्च साम
"मूर्द्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत अजातम-
ग्निम् । कविं सम्राजमतिथिं जनानामासन्नः पात्रं
जनयन्त देवाः" सामार्चि० १प्र० १अ० २द० ५क० ।
इत्यस्यां गीयमानम् "वामदेव्यं बृहत्साम ज्येष्ठसाम-
रथन्तरम् । तथा पुरुषसूक्तं च रुद्रसूक्तं ततः परमम् ।